Aalborg Universitet

Derfor er zoner en god idé for naturen og pengepungen

Hansen, Anne Merrild; Dahl, Hjalmar

Published in:
Sermitsiaq. A G

Publication date:
2014

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

Link to publication from Aalborg University

Citation for published version (APA):
Hansen, A. M., & Dahl, H. (2014). Derfor er zoner en god idé for naturen og pengepungen. *Sermitsiaq. A G*.

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from vbn.aau.dk on: April 25, 2024

Kronik: Derfor er zoner en god idé for naturen *og* pengepungen

Af: Hjalmar Dahl, Præsident for ICC Grønland og forsker Anne Merrild Hansen, Lektor ved Det Danske Center for Miljøvurdering, Aalborg Universitet

I rapporten "Til Gavn for Grønland" var en zoneinddeling af landet et tema. I den offentlige debat er zoneringstanken blevet opfattet, som en (urealistisk) friholdelse af arealer for industri-aktivitet. Men ideen bag zonerne er også til fordel for erhvervslivet og økonomien. Det er en prioritering – ikke en nedprioritering. Svenske og norske erfaringer viser, at det virker.

Beregninger i "Til Gavn for Grønland" viste, at selv et stort antal storskalaprojekter på samme tid ikke vil give tilstrækkelige indtægter til at erstatte bloktilskuddet, ligesom indtægterne ikke vil kunne stabilisere økonomien på lang sigt. Rapporten konkluderede alligevel, at udnyttelse af mineralske råstoffer kan give Grønland en hårdt tiltrængt balance og fremtidig stabilitet i den offentlige økonomi. Men det kræver omhyggelig planlægning.

Grønland *har* en mulig fremtid som råstofnation. Men man må være særligt opmærksom på, at bevarelse af de levende ressourcer er helt afgørende for Grønlands fremtid. I meget generelle termer er samfundsværdien af indtægter fra bæredygtig udnyttelse af levende resurser 20 gange større end fra udnyttelsen af mineralske råstoffer, fordi de mineralske råstoffer ikke kommer igen, når de én gang er udnyttet. Det er den vægt, minedrift skal vejes på: Hvis man beslutter sig for at udnytte mineralske resurser i et område med store levende resurser, kan det betyde, at indkomsten fra levende resurser går ned. I en periode – eller for evigt. Sådan er det ikke altid, men det er vigtigt at undgå kortsigtede beslutninger om at udvinde én resurse på bekostning af en anden, der måske i virkeligheden er mere værd for samfundet. Målet med en bæredygtig udvikling må derfor være at sikre, at beslutninger, der træffes nu, ikke udelukker fremtidige muligheder.

Zoner sikrer stabile rammer for industri og mennesker

For at sikre en bæredygtig udnyttelse af ressourcerne på kysten, peges der på muligheden for at definere zoner, hvor samfundet aktivt ønsker at *fremme* udvinding af mineralske råstoffer ud fra overvejelser om lokal erhvervsstruktur og regionaludvikling. Her bør investeringer i infrastruktur, der underbygger muligheden og rentabiliteten af projekter, prioriteres og dermed gøre implementering mere rentabel for selskaber. Samtidig etableres andre zoner, hvor der af hensyn til miljø, trivsel for de mennesker, der bor i området og hensyn til eksisterende erhverv som for eksempel fiskeri, jagt eller turisme ikke ønskes mineralaktiviteter. En sådan zoneinddeling bør være transparent for både borgere og selskaber, borgerne bør være med til at definere, hvor zonerne skal ligge, og så skal beslutningen være politisk stabil, så rammevilkårene for blandt andet mineraludvinding er kendte for de kommende årtier. Det vil være langt mere attraktivt for virksomhederne, og samtidig vil det sikre, at hverken vi selv eller naturen bliver løbet over ende af jagten på hurtig profit.

Inuit Circumpolar Council (ICC) har sammen med WWF Verdensnaturfonden netop afsluttet et toårigt projektsamarbejde med støtte fra Villumfonden. Formålet med projektet var at sætte fokus på bedre borgerinddragelse. Gennem fem delrapporter under fællestitlen "Råstofaktiviteter i Grønland" er der blevet rettet fokus på en række problemstillinger ved udnyttelsen af mineralske råstoffer. En af de berørte problemstillinger er den lokale kollektive eller familiebaserede brugsret til særlige områder. Sådanne rettigheder hører under oprindelige folks rettigheder. Problemet med brugsrettighederne er dog, at de langtfra er kortlagte, og derved også er potentielle muligheder for tvister mellem udnyttelsen af levende ressourcer og ikke-levende ressourcer. Netop her vil det være ønskeligt om man gennem kortlægning og borgerinddragelse kan få fastlagt zoner.

Det virker omkring Nordsøen

Men er sådan en inddeling overhovedet realistisk? Råstofferne ligger jo hvor de ligger, og vi skal jo have flere indtægter til landet, lyder nogle argumenter. Svaret er, at man jo i hvert fald har fået det til at virke andre steder, der ikke er så forskellige endda fra Grønland. I landene omkring Nordsøen, særligt i Norge og Sverige har man i mange år foretaget en sådan kystzoneplanlægning og forvaltning, som handler om at identificere og administrere interesser i bestemte områder. Der er forskellige måder at definere kystzoner på i de forskellige lande. Kystzoner omfatter både landområder og vandområder. Kystzonen kan generelt inddeles i henholdsvis By og bygdeområder, Industriområder (herunder turisme, fiskeri og råstofindvinding) og Naturområder med landbrug.

I forbindelse med kystzoneplanlægning kortlægges interesser og interesseoverlap og eventuelle konfliktområder identificeres. De aktører, der er aktive eller har fremtidige interesser i kystområderne inddrages. Aktørerne kan med deres viden bidrage til forståelsen for områdernes ressourcer, kapacitet

og anvendelsesmuligheder. Der har i høj grad været fokus på de maritime interesser, men også de potentielt berørte by og bygdesamfund har været involveret.

Dette skyldes den erfaring, at lovgivning og politik knyttet til enkeltsektorer uden samordning er uhensigtsmæssig: Isoleret sektorplanlægning og snævre forvaltningsinteresser modarbejder en bæredygtig kystzoneforvaltning på langt sigt. Der skal med andre ord være balance i tingene. Det handler ikke om, at man skal lade noget ligge ubenyttet hen. Det handler om at udnytte alle de ressourcer man har, så de skaber størst værdi. Kystzoner er generelt af stor økonomisk, social, miljømæssig, kulturel og rekreativ betydning for mennesker. Det gælder også for Grønland. Historisk set har kystzonen været kerneområdet for det menneskelige samfunds udvikling. Havets udnyttelsesmuligheder i forbindelse med handel og transport og den rigelige føde i de yderst produktive kystfarvande har været afgørende faktorer for det eksisterende bosætningsmønster.

En bæredygtig planlægning for kystområder sikrer, at der opnås den størst mulige varige samfundsmæssige værdi, der baseres på både miljømæssige, økonomiske, sociale og kulturelle hensyn. Formålet er at fremme både nuværende interesser og på lang sigt social ligevægt ved en mere retfærdig fordeling af mulighederne for den nuværende befolkning og mellem de nuværende og fremtidige generationer.

Borgerinddragelse skal der til

Selv om de økonomiske, miljømæssige og sociale hensyn på langt sigt altid er uadskillelige, kan en afvejning af disse målsætninger på kort sigt være uundgåelig, fordi kystressourcerne er begrænsede. Med en kystzoneplanlægning er målet at sikre, at i hvert fald afvejningsprocessen holdes under kontrol, så de økonomiske, miljømæssige og sociale målsætninger alle opfyldes på et vist minimumsniveau. Hvad der kan betragtes som et acceptabelt niveau, afhænger af de nationale og lokale værdier på tidspunktet for planlægningen. Derfor er det så vigtigt, at den brede offentlighed inddrages i at identificere værdierne forud for en zoneinddeling, hvis man vil opnå en bæredygtig udvikling.

Det er overvejelser som disse, der ligger til grund for tankerne om zoner i ”Til Gavn for Grønland”. Det vil betyde, at samfundsaktiviteter og interesser kan prioriteres, og at der kommer en balance i udnyttelsen af landets ressourcer, som både politikere og borgere er blevet enige om. I processen bør tidlig borgerinddragelse, der følger internationale standarder, samt høring af mineralindustrien og andre relevante erhverv være en væsentlig del af grundlaget for identifikationen af zoner. Dette vil også kunne medvirke til en større indsigt i og inddragelse af befolkningen og derved give mere omfattende accept af og tryghed ved udviklingen af en ny mineindustri. En diskussion af zoneinddeling af Grønland, baseret på en ordentlig debat med den grønlandske befolkning, bliver en af det kommende Naalakkersuisuts vigtige opgaver.